

Jan Trzeciakowski

Gołdap. Stanowiska I-IV

Informator Archeologiczny : badania 5, 10-11

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

półtylcowy z grubego wióra, 2 przekuwacze z krótkimi kołcami i inne.

Wśród mabytków drugiego skupienia odsłoniętego częściowo znajdują się m.in. sbrojnik trapezowaty z bokami wklęsłymi wykonany z cienkiego odłupka, rylce węglowy z cienkiego odłupka, ryłczak ze śladami delikatnego szlifowania, luszczyk mały meszatkowy z szlifowaniem bocznym i inne.

Zebrało też z powierzchni całego stanowiska dalszy /nowe wy-orany/ materiał mabytkowy krzemienisty, w którym znajdują się różne formy ostrzy świderskich oraz innych ostrzy trzemeszkowych, różne formy drapaczy wiórowych i odłupkowych i inne narzędzia.

GOŁDAP
Stanowiska I-IV

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku i Instytut Historii Kultury Materialnej PAN

Badania prowadził mgr Jan Trzeciakowski.
Prowadził WKE w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Epoka kamienia, paleolit i mezolit /?/

Wstępne wykopiska miały na celu znalezienie stanowiska, które dawałoby nadzieję na pozyskanie bogatszych i pełnowartościowych materiałów źródłowych do studiów nad przedziejami tego rejonu. Cel został osiągnięty.

Odkryte stanowiska znajdują się na południowo-zachodnim i południowym brzegu Jeziora Gołdap i pod względem warunków osadnictwa dzielą się na wysoczyznowe /występujące na wysoczyźnie i jej stoku/ i dolinne /występujące w dolinie zalawowej/. Stanowiska wysoczyznowe, odkryte w 1970 r., oznaczone: Gołdap I /A, B, D/, II, III.

Teren stanowiska I obejmuje około 3 ha i znajduje się na prawym brzegu rzeki Gołdapy, przy jej ujściu z Jeziora Gołdap, częściowo obejmuje również zachodni brzeg tego jeziora. Stanowiska II i III występują kilkaset metrów na północ od stanowiska I, na zachodnim brzegu Jeziora Gołdap. Obydwa rozpoznano dotychczas tylko na niewielkich - kilkudziesięciometrowych powierzchniach.

Stanowiska dolinne, odkryte w 1971 r. oznaczone: IC, IIC, IIV. Pierwsze dwa występują na prawym brzegu rzeki Gołdapy, w odległości kilkumasta m od jej koryta, a podłożem terenu stanowiska IA. Stanowisko IIV znajduje się na lewym brzegu Gołdapy, około 300 m na wschód od jej koryta i około 350 m na południe od ujścia rzeki Jarki do Jeziora Gołdap. Tereny stanowisk dolinnych przedstawiają się jako bardzo niskie /ca 0,5 m wysokości względnej/ i położone kępy wyrastające z bagniastej równiny zalawowej.

Teren stanowiska Gołdap I, podobnie jak II i III, jest zbudowany z materiału piaszczyste-żwirowego akumulacji ledowcowej, zawierającego dużą ilość głazików różnej wielkości i miejscami lekko sglinionego. Obejmuje on wąski przykrawędny pas wyseczyny i jej stoki. Wysokość plateau nad terasę malcową dochodzi do 8 m. Pierwotnym źródłem zabytków jest stary /półkopalny/ poziom glebowy. Złożyło się na plateau i górnej części stoku wyseczyny zostało po większej części objęte erką i uległo też znacznej denudacji /przesunięciu na dolną część stoku/. Tylko miejscami zachowała się najmniejsza część poziomu iluwialnego. W dolnej części stoku jest zachowany w całości poziom iluwialny oraz spągowa część poziomu próchnicznego, która jest tutaj przykryta grubą warstwą współcześnie zdenudowanej próchnicy. W wykopie sześcianowym w dolnej części stoku znajdowano na pierwotnym źródle około 50 zabytków na 1 m². Zarówno wśród zabytków pochodzących z wykopu jak i zebranych z powierzchni tego stanowiska występują elementy typologicznie sobykowopaleolityczne i mesolityczne. Brak elementów wyraźnie neolitycznych. Dla dokładniejszego datowania konieczne są dalsze badania, a na stanowisku istnieją w tym zakresie duże perspektywy.

Zupełnie niemarussone i bogate źródło zabytków o cechach mesolitycznych /co nie może być tutaj traktowane w tej chwili jako równoznaczne z oznaczeniem ich chronologii/ posiada stanowisko IV. Stanowisko to jest niezmiernie ważnym obiektem dla badania najstarszego odcinka prądsiejów Pojezierza Mazurskiego. Rekuje nadzieje na pozyskanie inwentarza kulturowego składającego się nie tylko z materiałów krzemienych oraz występujące w warunkach pozwalających na jego datowanie przyrodnicze i rekonstrukcję warunków środowiskowych badanego osadnictwa prądsiejowego.

Niezmiernie interesującym i bardzo ważnym obiektem dla dalszych badań jest stanowisko delinne IE. Odkryty został tu rozbudowany profil utworów stokowych i jesiernych, zawierający materiał zabytkowy krzemienny. Daje to podstawę do datowania przyrodniczego zabytków i rekonstrukcji warunków środowiskowych badanego osadnictwa prądsiejowego. Należy nie dopuścić do żadnych robót ziemnych przed zbadaniem stanowiska.

Stanowisko IC zostało omówione w dziale epoki brązu.